

Patent i ett vidare perspektiv

Patent förutsätter att man går med på publicering. Hemlighållande är dock tillåtet upp till arton månader efter att patent sökts. Ibland är faktiskt hemlighållandet att föredra. Man kan dra tillbaka sin ansökan innan de arton månaderna löpt ut, eller ta beslutet att inte söka patent. Det finns även andra möjligheter.

Informationen nedan bygger på tidigare erfarenheter som konstruktör inom Ericsson, som uppfinnare med onödigt många egna patent, och som patentingenjör med behörighet som Europapatentombud, skriver Lars Wern, på bilden här intill, patentingenjör vid P-Phone Control AB i detta inlägg.

DET HÄNDER ATT KONSTRUKTÖRER och uppfinnare nekas att komma till företag med förslag innan det finns en publicerad patenthandling. När företagen på det här sättet vill skydda sig mot eventuella upphovsrättsliga tvister tvingas de betala ett ganska högt pris.

Risken är uppenbar att information antingen når dem med avsevärd fördröjning eller inte alls. Förslagen kan hamna hos andra företag som gärna tar emot uppfinnare fast ibland med kravet att de kommer utan ombud. Orsaken är att lättare få dem att underteckna en förbin-

delse att avstå från alla möjligheter till upphovsrättslig tvist. I båda fallen får företagets hantering av förslag som kommer till dem utifrån negativa effekter. Läget kunde vara bättre på förslagsfronten.

Men väljer uppfinnaren att hemlighålla uppfinningen så blir det inget resultat utan att man gör en satsning själv. Hemlighållandet kostar till skillnad mot patent inga avgifter. Däremot kräver

"Publicering genom patent eller profylax blir alltså ett skydd för att hindrande patent inte ska dyka upp."

det disciplin och hindrar utbyte av information. Utan att ha en patentansökan inlämnad som skydd för sin satsning ökar naturligtvis risken att det framdeles dyker upp ett hindrande patent med annan ägare.

Skulle den egna satsningen eller en patentansökan kosta mer än det smakar så finns alltid möjligheten med publicering av en så kallad "profylax".

På ett annonsutrymme i en

allmänt känd publikation, exempelvis Uppfinnaren & Konstruktören, beskrivs då förslaget så tydligt att inget hindrande patent ska kunna beviljas framdeles. Kostnaden för annonsering blir avsevärt billigare än för patentsökning. När annonsen är publicerad uppstår inga fler kostnader. Vad som är viktigt är dock att annonsen publiceras så snabbt som möjligt.

Patent är känt men profylax borde beaktas mer och dessutom finns fler möjligheter, här kallat "proaktiv dokumentation". Hemlighållandet kompletteras då med sådan dokumentation som duger för att kunna omedelbart inlämna patentansökan eller framdeles hävda förarvandrarrätt. Med en lägre kostnad än för patent och profylax följer inte nödvändigtvis ett sämre skydd. Ibland är ju hemlighållandet det bästa skyddet så proaktiv dokumentation bör beaktas, särskilt som möjligheten till patent eller profylax då finns kvar.

Publicering genom patent eller profylax blir alltså ett skydd för att hindrande patent inte ska dyka upp. Vill man på andra sätt publicera sig mer för att informera om egna initiativ så erbjuds en mängd möjligheter i kända media.

Bo-Göran Wallin – stark patentprofil har avlidit

Bo-Göran Wallin, en stark profil i patentvärlden, med över 40 års anställning vid Awapatent fram till sin pensionering 2005, har hastigt avlidit.

Bo-Göran Wallin verkade också under många år i Svenska Uppfinnareföreningen, SUF. På initiativ av dåvarande SUF-ordförande Olle Siwersson startade och drev han kursen "Innovatören i Fokus" från 1978. Men Bo-Göran Wallin var också adjungerad styrelsemedlem i SUF mellan 1980-1988. I denna position var han engagerad som förslagsställare och svarade för föreningens svar på remisser från justitiedepartementet i lagfrå-

gor av immaterialrättslig karaktär. Han var även föreningens representant i samband med exekutivmöten i den internationella uppfinnarföreningen IFIA.

Bo-Göran Wallins brinnande engagemang för immaterialrättsfrågor gjorde också att han hade kontakt med flera lokala uppfinnarföreningar samt undervisade och föreläste i dessa viktiga frågor. Bland annat vid Utvecklingsingenjörsprogrammet vid Högskolan i Halmstad från 1991 och framåt.

Men han har även givit ut flera böcker i ämnet, varav den senaste boken – en grund-

läggande lärobok i IPR – med titeln "Immaterialrätt för innovatörer och entreprenörer" på Nordstedts förlag 2006.

För de som haft Uppfinnaren & Konstruktören sedan början av 1990-talet, gjorde sig Bo-Göran Wallin också känd som krönikör i tidningen under rubriken "Frågor och Svar", i vilken han skrev om nyheter och gav medlemmarna svar på sina frågor inom IPR-området.

Tillsammans med Bo-Göran planerade vi på tidningen en intervju med honom om hans gärning och hans seende på uppfinnandet, uppfinnare, m m, inom hans yrkesfält till det här numret. Men verkligheten bröt tyvärr in och förhindrade alltså detta på ett abrupt och sorgligt vis.

Bo-Göran Wallin blev 69 år, efterlämnar hustru, två barn samt barnbarn.

Ändå är det inte alltid så lätt att bli publicerad när kapital och kontaktnät fattas så resultatet kan bli en besvikelse.

Det finns helt enkelt ingen fungerande lösning på problemet med att hantera stora mängder med information om initiativ av tänkbar nytta. Men det är inte tekniken som är hindret. På internet visar bl a Wikipedia vad som är möjligt.

Uppfinnare och konstruktörer bearbetar ofta andras initiativ.

Tänk om Afrikas många länder med mycket låg medelålder kunde bli en grund för nyttiga initiativ. Vi kan i Afrika se både vårt ursprung och framtidens globala utmaningar.

Vad unga afrikaner synes behöva är ett storskaligt system för publicering av initiativ.

Det vore till fördel både för Afrika och för omvärlden. Liksom patent blev för Japan efter andra världskrigets slut ett mått på framgång för projekten, företagen, branscherna och landets status kan patent, profylax och proaktiv dokumentation bli viktiga hjälpmedel i de afrikanska ländernas utveckling.

Med bl a Svenska Uppfinna-

reföreningen, Patentverket och SIDA finns i Sverige en speciell kompetens för ett sådant verkligt lovande slag av utvecklingsbistånd.

Även om stöd för proaktiv dokumentation är mer kostnads- effektivt än patent eller profylax

"Vad unga afrikaner synes behöva är ett storskaligt system för publicering av initiativ."

så skulle nog beviljade svenska patent till unga individer på afrikanska lärosäten vara värda att satsa på. Där skulle intresset ökas på samma sätt som när Nobelpris ger höjd status till amerikanska universitet.

Patent har fortfarande framtiden för sig. Och profylax passar bra som skydd av gratisprogram där t ex Ubuntu är ett känt afrikanskt alternativ till Windows. Men för just proaktiv dokumentation är tiden inne att hantera stora mängder med initiativ av tänkbar nytta. I ett samarbete med unga initiativtagare i Afrika går det att nå en kritisk massa för framgång. Vad som kan vinnas är såväl fler möjligheter för svenska konstruktörer och uppfinnare som fler svenska patent!

Lars Wern, Patentingenjör
P-Phone Control AB
Tel/Fax: 08 664 4720
E-post: larswern@gmail.com

Hög kvalitet på PRV

Patent- och registreringsverket (PRV) har blivit kvalitetscertifierat enligt ISO 9001. Med detta är PRV den enda patent- och registreringsmyndigheten i världen som har kvalitetscertifierat hela sin verksamhet.

Beslutet att jobba för en ISO-certifiering togs 2006, då vi ville öka möjligheten att attrahera nya kunder som söker en högkvalitativ leverantör. Vi vill vara bland de främsta när man listar myndigheter inom vårt område när det gäller

korta leveranstider med hög process- och granskningskvalitet, men även när det gäller organisationer som driver en utveckling av vår typ av frågor, säger tf generaldirektör Lars Björklund.

Mer info: L. Björklund, Tel: 08-782 2575,
e-post: lars.bjorklund@prv.se

IPR-byrå byter namn

Dr Ludwig Brann Patentbyrå AB har numera bytt namn till det kortare, enklare och språkligt mera gångbara BRANN AB.

38 971

leveranser av mekaniska komponenter de senaste tolv månaderna.

Lettermuttrar, excenterlås, rattar, vred, handtagskolor, knoppar, bygelhandtag, fastahandtag, låsspakar och spännelement. Behöver du komponenter för konstruktion så finns de antagligen bland våra 4 500 000 artiklar på vårt lager. Vi är redo att leverera till dig idag. Besök vår hemsida.

www.wibergers.se

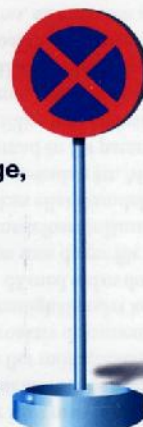
Ingen registrering · CAD i både 2D och 3D
Tel: 031 52 03 15 · Fax: 031 52 03 18

Det är väl
STOPPFÖRBUD
på dina maskiner?

Stannar de på grund av slitage, har Robustus lösningen!

Vi konstruerar och tillverkar slitdelar, verktyg och komponenter i hårdmetall.

"Vi höjer lönsamheten genom att hålla slitaget nere och produktionen uppe."

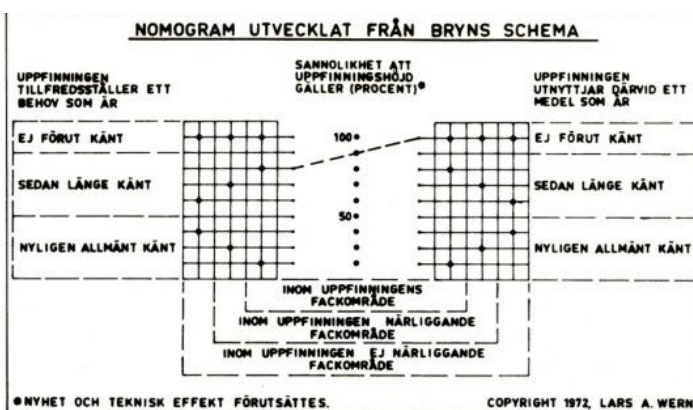

Robustus
Wear Components

Myrmlmsgatan 6-8, 703 63 Örebro, tel 019-611 96 90, fax 019-10 60 87
www.robustus.se • info@robustus.se
(F d Sandvik Hard Materials/Örebro)

konstruktörerna för ett informations- och diskussionskonferens i december 1972 i sina nya lokaler högst upp i L-huset på LME/HF. I ett avslutande anförande av ingenjör Lars A Wern behandlades begreppet "uppfinningshöjd" och den roll detta spelar vid det svenska patentverkets bedömning av vilka uppfinningar som är patenterbara. Anförandet har bedömts såsom intressant för framförallt LME:s många konstruktörer, varför det här återges av KONTAKTEN.

Exempel på ett nomogram för bedömning av sannolikheten att uppfinningshöjd gäller. Såväl rums- som tidsfaktorn har beaktats. Nomogrammet gäller vidstående emballage.

VAD ÄR UPPFINNINGSHÖJD?

Tre kategorier uppfinningar

Patentväsendet grundar sig på begreppet uppfinning, vilket dock ej har kunnat ges en allmänt godtagbar definition. Tre kategorier av uppfinningar kan särskiljas: nämligen **grunduppfinningar**, som inmutar helt nya tekniska områden, **utvecklingsuppfinningar**, som öppnar exploateringsvägar genom de inmutade områdena, och **modifikationsuppfinningar**, som breddar och utgrenar exploateringsvägarna. Samtliga dessa tre kategorier av uppfinningar är patenterbara, men enligt den svenska patentlagens 2:a paragraf endast under förutsättning att uppfinningen "väsentligen skiljer sig från vad som blivit känt före dagen för patentansökningen".

Avsikten med uttrycket "väsentligen skiljer sig" är att de meddelade patenten skall ha sådant värde och begränsas till sådant antal att industrin ges investeringsrymd, men att samtidigt näringslivets rörelsefrihet bevaras. Emellertid lämnar det citerade uttrycket utrymme för personliga ställningstaganden vid patentverkets bedömning av patenterbarheten.

För att i möjligaste mån säkerställa en saklig handläggning har granskarens arbete systematiserats genom att tre patenterbarhetskriterier har uppställts: **nyhet**, **teknisk effekt** och **uppfinningshöjd**. Nyheten och den tekniska effekten betraktas som objektiva och ej graderbara storheter, medan uppfinningshöjden anses vara en subjektiv, graderbar storhet, vilken innebär en bedömning av huruvida uppfinningen ligger nära till hands för en yrkesman inom uppfinningsfackområdet eller inte.

Den fiktive fackmannen

Begreppet "uppfinningshöjd" introducerades av tysken Dr Richard Wirth år 1906 för att införa en spärr mot det då kraftigt ökande antalet patent.

Vid bedömningen av uppfinningshöjden skall det i princip vara likgiltigt på vilken väg uppfinnaren nått sitt resultat, t ex genom målmedvetet, systematiskt arbete under lång tid eller genom en lycklig impuls.

Ett hjälpbegrepp vid bedömningen av uppfinningshöjden har varit och är begreppet "genomsnittsfackmannen", en fiktiv person, som har perfekt kännedom om teknikens ståndpunkt och är utrustad med en viss kombinationsförmåga, men är kemiskt fri från geniala impulser. Vad som ligger nära till hands — enligt patentgranskarens subjektiva uppfattning — för denne fiktive person är ej patenterbart. Givetvis blir granskarens bedömning av vad som ligger nära till hands beroende av hur uppfinningens idé presenteras.

Liksom en god historieberättare preparerar lyssnarna så att de kommer att uppfatta historiens poäng, söker patentingenjören, närhelst så är möjligt, att med utgångspunkt från teknikens ståndpunkt beskriva uppfinningens idé så, att det hos patentgranskarna skall kunna uppstå en plötslig "aha"-insikt, som resulterar i en känsla av ett överraskande tankesprång, som den fiktive genomsnittsfackmannen ej skulle ha måktat.

Dr Bryns schema

Kravet på uppfinningshöjd är normalt strängare, när ett tekniskt fackområde befinner sig i ett intensivt exploateringskede, än när exploateringen just har startat eller när stagnation har inträtt. Vidare är det normalt att kravet på uppfinningshöjd är strängare ju större det begärda skyddsområdet är.

För att patentgranskaren med dessa och alla andra hänsynstaganden i möjligaste mån skall kunna bedöma uppfinningshöjden objektivt har normmannen Dr Alf B Bryn uppställt ett enkelt schema enligt vilket en upp-

finning ses såsom en kombination av ett behov, som tillfredsställs och ett medel, som därvid utnyttjas, varvid följande fall särskiljes:

BEHOVET ÄR

- A. Ej förut känt
- B. Nyligen allmänt känt
- C. Sedan länge känt

MEDELET ÄR

- a. Ej förut känt
- b. Nyligen allmänt känt
- c. Sedan länge känt

Enligt Bryn är som regel kombinationerna A-a, A-b, A-c, B-a, C-a och C-c, men ej B-b, B-c och C-b patenterbara. Såsom det framgår beaktar Bryn ej huruvida behovet respektive medlet tillhör uppfinningsfackområdet eller ej, vilket kan uttryckas såsom att Bryn beaktar tidsfaktorn, men ej rumsfaktorns betydelse. Emellertid synes patentverkets bedömning av uppfinningshöjden vara beroende av huruvida ett tidigare känt behov respektive medel är hämtat från ett till uppfinningen hörande fackområde eller ej.

Ett användbart nomogram

I figuren visas ett exempel på ett nomogram för bedömning av sannolikheten att uppfinningshöjd gäller med beaktande av såväl rumsfaktorn som tidsfaktorn. Dessa bestämmer var sin axel i två rättvinkliga diagram, i vilka uppfinningshöjden beror av behovets och medlets rum-tid-lägen inprickats enligt en vald värderingsskala, vars värden utläses horisontellt till ett syftelinienomogram med parallella stömlinjer. Nomogrammet kan anpassas efter individuella värderingsskalor och möjliggör en inbördes jämförelse av dessa. Nyhet och teknisk effekt förutsättes finnas.

Nomogrammet användning framgår av följande exempel, som gäller ett emballage med fack bildade av en basplatta och ett antal väggar. Behovet var att väggarna inbördes avstånd skulle vara valbara och ansågs vara sedan länge känt inom uppfinningsfackområdet. Medlet för att tillfredsställa behovet var att förse basplattan med upphöjda och likformigt fördelade tappar, mellan valda rader av vilka väggarna fastkläms utefter deras ena kant. Medlet ansågs ej vara förut känt inom något fackområde. Såsom det framgår indikerar nomogrammet 90 % sannolikhet att uppfinningshöjd gäller. Resultatet verifieras av att svenska patentverket omgående godkände ansökan.

Kända rättsfall och uppfinningshöjden

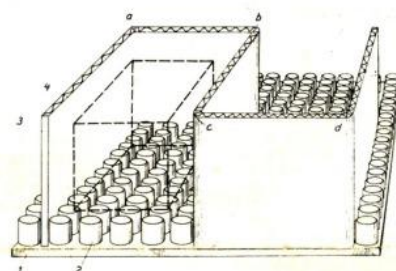
Det bör observeras, att för en korrekt användning av Bryns skenbart mycket enkla schema och av det här beskrivna nomogrammet erfordras såväl patenträttsligt som patenttekniskt kunnande. Bedömningen av uppfinningshöjden sker dessutom ofta enklare genom jämförelse med kända rättsfall såsom den tyske Dr Edvard Reimer gjorde i sitt 1949 publicerade referensverk "Patentgesetz", sidorna 74-89, varur kan utläsas i god överensstämmelse i tillämpliga delar med figurens nomogram att:

■ Är problemet nytt gäller uppfinningshöjd.

■ Överflyttas kända åtgärder från ett område av tekniken till ett närliggande område, gäller uppfinningshöjd, om det nya området är ett specialområde och erhållna fördelar ej är närliggande eller om det innebär övervinande av en inom fackmannakretsar härskande fördom. Ligger däremot områdena nära varandra saknas uppfinningshöjd.

■ Vid patentteknisk ekvivalens beträffande medel, varvid problemen är lika men lösningsvägarna olika,

Ett emballage med fack i vilket en basplatta 1 är på sin ovansida försedd med upphöjda och likformigt fördelade tappar 2. En wellpappermsa 3 är böjd i rätt vinkel på ett antal ställen a, b, c och d och är elastiskt fastklämd mellan valda rader av tapparna 2, vilkas inbördes avstånd är anpassade efter basytan hos ett i bilden antytt föremål 4.

saknas uppfinningshöjd. Vid patenträttslig ekvivalens utan motsvarande teknisk ekvivalens kan uppfinningshöjd mycket väl förekomma.

- Vid kemiskt analogiförfarande saknas uppfinningshöjd, om reaktionsförloppet kan förutses och produkten ej uppvisar någon speciellt värdefull eller oväntad egenskap.
- Vid gynnsam kombination, som därtill är enkel och ändamålsenlig, gäller som regel uppfinningshöjd.
- Att utelämma vissa led i en kombination utan att därför ändra på lösningen av uppgiften kan vara patenterbart.
- Ändring av mått har som regel ej uppfinningshöjd.
- Urval av ett bekant medel bland flera bekanta, t ex vid framställning av maskindel eller vid en katalysatorpaskynd kemisk reaktion, kan i enstaka fall ha uppfinningshöjd.
- Användning av ett bestämt ämne eller förfarande för ett bestämt ändamål kan i vissa fall ha uppfinningshöjd.
- Övervinande av en fördom eller en inbillad svårighet har i allmänhet uppfinningshöjd. Sådan saknas dock om fördomen grundar sig på en oriktig lära, som kan genomskådas av yrkesman med normal fackkunskap.
- Om många fackmän sökt förgäves att lösa en uppgift och denna slutligen löses av uppfinningen, talar detta för förekomst av uppfinningshöjd.

LM:arnas aktieköp

Allt fler LME-anställda tecknar aktier i bolaget. Måndagen den 5 mars hade 1 107 beställningar kommit in till LME:s intressekontor. 2 685 önskade A-aktier och 27 015 B-aktier. Totalt blir det 29 700 aktier som i pengar gör drygt 7½ miljoner kronor räknat efter en genomsnittskurs på 258 kronor.